

Čtení o PROSETÍNĚ

SESÍT Č. 8

OBSAH:

-Masarykova republika

-Čeněk Štěpánek a Prosetín, pokračování vzpomínek

-Třicátá léta, výpis z obecní kroniky

-Třicet let v Prosetíně, Josef Staněk, část I

Čtení o Prosetíně připravila komise při obecním úřadě ve složení Milena Šimsová, Květa Syrová, Miluše Prudká, Květa Kotlánová, Zdeněk Štěpánek, Vladimír Procházka a Jaroslav Fučík. Komise se setkala s podporou širokého okruhu občanů. Zvláštní poděkování zasluhuje zejména pan starosta Bartoň a paní Londrasová. Foto zapojili V. Procházka, M. Hlaváčková a K. Syrová

MASARYKOVA REPUBLIKA (1918 – 1938)

Pokračování vzpomínek Čeňka Štěpánka

Vstoupili jsme tedy do nového údobi života českého lidu, do nového údobi života naší vesnice. Nadšení je příznivé pro zrod nových hodnot. Osvobození národní nám bylo vším; složitost a význam okolní sociálních jsme si neuvědomovali. Jeden ze selských synků měl při slavnosti proslov o tom, že v našem národě nebude trpících, nebude bladu, že naše vztahy hospodářské budou naprostě jiné.

Jako student jsem vyrůstal pod vlivem Masaryka, Machara a Herbená, tedy v názorové oblasti realistů. V Prosetíně jsem odebíral časopis "Čas". Byl to věčný souboj Masaryk – Kramář. Nyní vstoupili tito realisté do národní demokracie, jejímž předsedou byl Kramář. Nedovedl jsem si představit, že bych byl s Kramářem v jedné straně. Celá vesnice se pomalu formovala v organizaci agrární strany, velmi často se používalo pojmu vesnická demokracie a já jsem se tedy rozhodl pro tuto "venkovskou demokracii".

Práce politická.

Řekl jsem již, že jsem vstoupil do agrární strany. Hned v prvním roce jsem byl jednatelem okresní organizace. Když předseda neplnil své povinnosti, byla i tato funkce přenesena na mne. Když se Peříšek vrátil do politiky, stal se v dalších letech okresním

důvěrníkem agrární strany a já okresním důvěrníkem domovinářů. Byl jsem v prostředí svého domova a práce bylo dost a dost.

Přišla pozemková reforma. Lidé toužili po polích a lukách, ale bylo málo těch, kteří daný problem skutečně řešili. Pro několik obcí jsem rozměroval pole a louky, nečekali jsme na úřední řízení. Když velkostatek přidělil k rozdělení nejvzdálenější a nejhorší jakosti louku, rozměril jsem bez povolení nejbližší a nejúrodnější. Domkaři ihned louku posekli, seno usušili a odvezli. Velkostatek podal žalobu a žádný z těch domkařů nechtěl jít se mnou k soudu. Dopadlo to dobré, ale zkušenost zůstala.

Do parcele byl dán celý Chocholík. Pole byla úrodná, ale tvořila velmi těžký úkol při rozměrování. Byla to vlastně oblina kužele a s pouhou pásovou mírou nebylo možné přesné měření. Jakmile jsem měření dokončil a domkaři počali s obděláváním pozemků, velkostatek si vzal geometra, který všechno přeměřoval. Neměl jsem naprostě žádné jistoty o přesnosti své práce. Byl jsem proto velmi překvapen, když geometr nenašel žádné chyby. Reforma se protáhla až do roku 1924. Kronikář o ní napsal: "Nebyly splněny všechny naděje, ale výsledek znamenal přece velké hospodářské posílení chudších vrstev obce."

V roce 1920 jsem se oženil s Oldřiškou Prudkou z čísla 12. Dědeček, rolník se jen díval na nového příbuzného, jak měří panské pozemky a domkaři je potom orají. Staří nevěřili, vždyť je to pana hraběte. Zbytky nevolnictví a roboty byly v nich ještě živé.

U dvora byl libovar, bylo zapotřebí jej združstevnit. Svolal jsem schůzi a za krátko se přihlásilo mnoho členů nového družstevního libovaru. Vlastnil jsem první podíly. Později přistoupil také Felišek, stal se předsedou. Já, jelikož jsem neměl pozemky, musel jsem své podíly prodat.

Poměr domovinářů k vlastní agrární straně byl stále chladnější. Na jejich mínění nebyl brán zřetel, ve význačných funkčích byli opomíjeni a stávali se pouhým volebním materiálem. Mnozí důvěrníci místních organizací žádali, abychom všichni ze

strany vystoupili. Já si upřímně řečeno nevěděl rady. Zástat osamocení, to nebylo možné. Na nějaký časopis jsem neměl peníze. Nevěděl jsem také o jiné straně, kde by se domovináři cítili opravdu doma.

V roce 1919 jsme založili tělocvičnou jednotu **Sokol**. Nečekal jsem již až budeme mít peníze, zajel jsem do Brna a koupil hrazdu a bradla. Později jsme tělocvičné nářadí doplnili a zaplatili. Cvičilo se ve škole. Starostou byl Jan Pelišek. Byl jsem vzdělavatelem. Pokračovali jsme v hrani divadelních her. V Rovečném měli pro divadla sál s jevištěm, které bylo vzorně vybaveno. Rádi jsme tam na jejich divadelní hry chodili, byly vždy na vysoké úrovni. Jednou nám rovečníští návštěvy oplatili a přišli k nám. Hráli jsme Pasekáře. Pozoroval jsem, že rovečníští se často upřímně smějí. Uvědomil jsem si ubohost našeho jeviště a kulis, kdy divák mohl pozorovat mezerami i to, co se dělo za kulisami. Malé dimenze jeviště nedovolily herci plné rozvinutí hry. Bylo samozřejmé, že z této tísň se musíme dostat ven, ale jak?

Rovečné mělo pěknou školní budovu, záložnu a v obecním hostinci sál s jevištěm. Kdo vybudoval tyto hodnoty? Za vším byla **záložna**. Jejich obecní knihovna byly největší na okrese, záložna ji podporovala. Naše vesnice byla hospodářsky dost silná, bylo zde také okolí, záložna mohla u nás také být. Zajel jsem tedy do Brna do Ústředí záložen pro informace. Musíme koupit ohnivzdornou pokladnu, knihy a zařízení úřadovny a to je velké vydání.

Začneme tedy s velkými dluhy? To není možné. Pomalu jsem zapomíнал na záložnu. Sešel jsem se s ředitelem národní školy v Rovečném, který byl jednatelem rovečínské záložny. Svěřil jsem se mu se svými bolestmi a starostmi. Vysvětlil mi mnohé a zakončil: Založte záložnu a neboj se všechno dobré dopadne. Ptal jsem se občanů na jejich mínění. Všude byl souhlas. Narazil jsem však na obavy, že občanská záložna zatlačí záložnu kontribučenskou.

K ustavující schůzi Občanské záložny v Prosetíně došlo v prosinci 1920. První ředitelstvo tvorili Čeněk Štěpánek, ředitel, členové Kalda č.1 a Procházka č.29. Pelišek se stal členem a

později předsedou dozorčí rady. Zakladajících členů bylo 29, výše členského příspěvku činila 20 Kč. Na vklady se vyplácelo 4 a půl % úroků, na směnky se vybíralo 5 a jednu čtvrtinu % a na hypotéky 5 %. Vybudovali jsme nejnudnější zařízení a šetřili jsme na každém haléri. Vkladů přibývalo, v Ústředí založen jsem vymáhal co největší procenta z našich vkladů. Studoval jsem otázku cenných papírů a přemýšlel, jak v tomto oboru získat víc, než-li normální cestou. Naše státní šestiprocentní půjčky byly tehdy v nízkém kurzu, navrhoval jsem jejich zakoupení. Dlouho marně, potom za menší obnos a když byl výsledek dobrý, kupili jsme jich víc. Tak vznikal pomalu rezervní fond. Přišla však nepříznivá léta. Několik bank se položilo, záložny měly v nich své vklady, já se učil opatrnosti. Byl jsem často v Brně, ale nikdy jsem takové cesty neúčtoval. Neztratili jsme nic, naopak hospodářské postavení záložny silně zpevnilo.

Firma David(hospodářské stroje) prováděla vyrovnání. V Hodoníně byla vila a asi 60 ha polí, luk a lesa. Byli jsme požádáni, abychom se zúčastnili soudní dražby. Jednalo se o to, aby tento rodový majetek se potom vrátil zase panu Davidovi. Já vyjednával podrobnosti našeho postupu v daném úkolu. Za panem Davidem stál V.Stoupal, jejich žádost jsme tedy neodmítli. V jednání pan David prohlásil, že vezme všechny pozemky od nás nazpět, když jejich cena nebude vyšší než 200.000 Kč. Přijde-li v dražbě výš, bude to naše riziko. To bylo projednáno a přijato záložnou.

Záleželo nám tom, do jaké výše půjde v dražbě sama záložna. Z dozorčí rady byli zvoleni dva rolníci, o nichž bylo známo, že jsou velmi, velmi spořiví. Prošli jsme tedy lesy a poznamenávali si kolik pevných metrů vydá v té nebo oné části nejbližší probírka. Potom jsme počítali hodnotu probírky z celého lesa. Oba členové dozorčí rady počítají a počítají a na konec rozčíleně prohlásí: "Jen probírka činí 300.000 Kč." Mlčel jsem, ačkoliv jsem věděl, že si při násobení udělali nesprávně desetinou tečku. Mělo být 30.000. Pole, louky jsme již neodhadovali, nebylo toho zapotřebí. Bylo tedy odhlasováno, že záložna bude dražit do výše

300.000 Kč, více jsem nechtěl. Blížil se den dražby. Bylo stanoveno, že se jí za záložnu účastní pokladník F. Kalda. Den před tím přišli ke mně dva členové dozorčí rady a sdělili, že Kalda se domluvil s místním hostinským a použije záloženského vadia a že bude dražit za sebe, nikoliv za záložnu. Nechal jsem druhý den vyučování a se dvěma členy dozorčí rady šli jsme k dražbě. Přišli jsme, bylo těsně před dražbou a soudce žádá plnou moc, kterou jsme neměli. Rychle tedy k soudu, jeden běžel pro kolky a psala se plná moc. Konečně jsme ji měli. Běžíme k dražbě do prvního poschodi a slyším: 245.000 Kč po druhé a ..." Kladu plnou moc a říkám 5.000Kč." Pojednou jsem si vzpoměl, že nevím, jestli to jsou pozemky nebo vila. Prý pozemky, tedy dobrá. Záložně zůstaly pozemky za 250.000 Kč. Ke koupi došlo v roce 1927.

Po dražbě jsme prodali dříví z jednoho hektaru lesa a dostali jsme za ně 120.000Kč. Potom ještě nějaké kousky lesa a z těch 250.000 Kč nezbylo mnoho. Jak jsem byl rád té desetinné těče a tomu, že učitelé nenaučí všemu. Les dorůstal, bylo mnoho probírky, každý rok byl z těchto pozemků značný zisk. Les, pole, louky dávaly ročně 10.000Kč, záložna jinak byla soběstačná, mohli jsme budovati. Dostaly knihovny v Prosetíně a okolí, později jsme kupili silný radiopřijímač, k tomu jsme zařídili čítárnu a předali ji veřejnosti. Tehdy byl amplion ještě oddělený. Stával v okně a hrál na celou vesnici. Večer přicházeli staří i mladí a při hudbě si pročítali časopisy. Daleko široko nebyl tehdy ještě žádný radiopřijímač v užívání. Hrála právě hudba a potká mne dědoušek Juránků. "Kde jsou ti muzikanti?" "Odpovídám: "V Praze". Ptá se: "Jak se to dostane sem?" "Vzduchem". Odplivne si a říká: "Blázna si dělejte z někoho jiného, ne ze mne. A bylo jich víc, kteří se na mne dívali tehdy všecky.

Zakoupili jsme několik hospodářských strojů, které zemědělci neměli a které potřebovali.

Škola

Vyučoval jsem dál druhou třídu, většina dětí chodila do národní školy do 14ti let. Děti bylo mnoho, býval jsem unavený, ale na děti ještě dnes rád vzpomínám.

Poměry ve školství v Prosetíně se zatím změnily. V roce 1919 jsem byl jmenován ředitelem katolické školy. Nastala vhodná chvíle pro spojení obou škol. Obecní zastupitelstvo na můj návrh podalo okresní školní radě žádost o spojení evangelické a katolické školy v jednu trojtřídní školu. Žádost byla přes odpor katolického farního úřadu kladně vyřízena. Z Prosetína zmizel pojmenování katolická a evangelická škola.

Do Prosetína chodily děti také z Brťoví, 2 km vzdáleného. V zimě byla však cesta často nesjízdná. Byly velké závěje nebezpečné pro děti. Brťoví žádalo vlastní školu. Byla jim povolena expozitura, kterou umístili v obecní pastoušce. Když se jednalo o povolení samostatné školy, uvedli brťovští, že postaví novou budovu, "až dovolí poměry na horách". To znamenalo nikdy. V místní školní radě jsem souhlasil s povolením školy, ale pod podmírkou, že bude v Brťoví postavena ihned nová škola. Tato podmínka byla pak uvedena při povolení školy. V Brťoví postavili novou školu, ale byla ještě stařičká ve svém tvaru.

Obec.

Po válce byly nové volby v roce 1919. Starostou byl zvolen starý písmák Fridrich a já jeho náměstkem. Brzy se objevil velmi důležitý úkol: **elektrifikace obce.** Kolem Prosetína nikde nebyla, ale zjistili jsme, že určitá možnost je. Sítě byla již v Nedvědici a odtud se muselo vybudovati vedení pro Prosetín a Bolešín. Nastalo jednání, slibování, propočítávání a konečně nám bylo sděleno záporné rozhodnutí.

Žádal jsme hned o rozmluvu s vedoucím inženýrem a bylo mi sděleno, že ve čtvrtek bude ve Svojanově. Pěšky tedy 15 km do Svojanova, tam mi sdělili, že inženýr nepřijel. Ze Svojanova do Brněnce a odtud vlakem do Brna. Pana inženýra jsem našel a bylo mi slíbeno kladné vyřízení naší žádosti. Přijel jsem domů v horečce. Po jisté době nám přišly podmínky pro výstavbu elektrické sítě. Po rozmluvě s Pelíškem získal jsem jeho souhlas. Pelíšek na obecním zastupitelství návrh na elektrifikaci podal.

Celá záležitost vyvolala v obci divoké diskuse a značný odpor. Kolovaly pověsti, že ten, kdo svítí elektřinou oslepne.

Občané měli strach a vysvětlovat jim, co to ta elektřina je, nebylo možné. Dízkuse byla dlouhá a stále nebylo jasné, na které straně je většina. Náklad byl však nepatrny. Prosetín má velké lesy a firma souhlasila, když občan uhradí náklad dodávkou sloupů. Těch bylo v lese dostatek. Pověry však působily a já ztrácel již trpělivost a rozvahu. Konečně nepatrnu většinou byl návrh na výstavbu sítě přijat. Netrvalo dlouho a v Prosetíně se rozsvítily žárovky, zahučely elektrické motory při mlácení, při řezání dříví. Dědeček Juránku se opět ptal: "Co že to svítí v té žárovce?" "Elektřina". "A kudy tam teče?" "Jde tím drátkem" "A je v tom drátku dírka" "Není". Dědeček si odplivuje, vstekle odchází a na učitele se nechce dlouho podívat. A takových bylo opět více. Ten učitel si z nás dělá blázny a do kostela také nechodí ... Jedna žárovka stála 150-200 Kč a obec složila na síť 35.000Kč. Poprvé se začalo svítit v Prosetíně 17. února 1922.

Různosti.

V zimní době jsem dostával zabíjačky. Jednou jsem dostal zabíjačku a potom si dárce nechal chlapce dva dny doma. V sobotu byla vždy společnost v hostinci. Tam jsem prohlásil, že učiteli se zabíjačky dávat nemají. Stalo se a já od té doby zabíjačky nedostával. Horší bylo, že lidé přestali dávat zabíjačky i panu řediteli a jeho paní se pak domnívala, že všechny zabíjačky dávají lidé nám. Byla z toho mrzutost.

Stávalo se, že farář odešel do jiného sboru a určitou dobu faráře v Prosetíně nebylo. Tehdy jsem jej zastupoval. Moje kázání měla však čistě světský charakter a bývala naplněna četnými úryvky z literárních děl.

Měli jsme dvojtřídní školu, ale po odškolení Brťovi bylo čím dál méně dětí. Staral jsem se o to, aby rolníci si brali děti z Boskovic, ze sirotčince, aby dvojtřídka nebyla zrušena. Bývalo jich až 17. Přicházeli v divokém tvaru, nedůvěřivé ke všem a znali všech úskoků a podvodů. Pomalu jsme se poznávali, děti se měnily a navzájem se sbližovaly. Jednou jsem dostal žáka, měl čtyřku z mravů. To jsem nikdy neviděl. Určil jsem mu místo, seděl a poslouchal. Bylo již po jedenácté hodině, vstal, přišel k mému

stolku, uhodil na něj a povídá: "Už toho mám už dost!" Mlčky jsem jej chytil, zdvihl a zanesl do kouta, kde musel pokleknouti. Klečel až do poledne. Odpoledne přišel a pracoval poctivě. Když jsem prohlížel jejich práce, nenápadně jsem jej upozornil na chyby, aby si je opravil. Také v následujících dnech jsem mu pomáhal a nakonec se ukázalo, že je to naprosto normální chlapec, velmi dobrý chlapec.

Vesnice, to je otevřená čítanka, která nám podává pravdivý film života, života plného bolesti a utrpení, ale také života plného zdraví a sily. Na vesnici má všechno jasnější barvy, jednodušší tvar, lépe rozumnáváme zlo od dobra. Každý jedinec, rodina i rod jsou v této společnosti herci, předvádějící dějství ze skutečného života. Města se chodí z býdy dívat na umělé výtvory ze života do divadla, které jsou tak daleko ke skutečnosti jako barevné sklo od drahokamu.

Léta 1918 až asi 1926 byla údobím, kdy doznívala na našich vesnicích činnost buditelských učitelů. Poslední velikáni Kafka a Kořista odcházeli pomalu do výslužby. My učitelé jsme měli v této době těžké postavení. Spoléhali jsme na Masaryka a bylo pro nás samozřejmé, že Masaryk se postará, aby byla u nás provedena odluka církve od státu a zatím šlo všechno opačnou cestou. V parlamentě byla odhlasována kongrua, postavení církve se zpevnilo a agrárni strana se zasloužila o církev. V obci nastaly změny. V roce 1923 převzala knihovnu obec od hasičského sboru a roční dotaci ji poskytovala ve výši 1000 korun. V roce 1922 se vzdal funkce starosty František Fridrich č.38, nazývaný též dědeček Mašičků pro nemoc. V září 1923 se stal starostou Vašíř, já jsem zůstal náměstkem. Dne 15. listopadu 1925 byl zvolen Pelíšek Jan č.30 poslancem za agrárni stranu. Kronikář tuto událost ocenil slovy: "Mnoho občanů vítalo volbu s radostí a věří, že obci přinese dobré výsledky hospodářské a kulturní". V roce 1926 byl sproštěn funkce starosty Vašíř v důsledku zaneprázdněnosti svým povoláním. Za starostu zvolen František Kalda č.1 a já opět zůstal náměstkem. V tomto roce jsem se plně rozešel názorově s agrárni stranou na rozhodl jsem se vystoupit. Bylo to jen

dokončení dlouhodobého procesu, který konečně dozrál. Nevstoupil jsem okamžitě do nové strany a měl jsem dost času na rozmyšlenou.

Jakmile jsem vystoupil z agrárni strany, tak jsem se vzdal funkce náměstka starosty. Nakonec jsem se rozhodl vstoupit do místní organizace sociálně-demokratické strany v Olešnici. Řekl jsem si tehdy, že půjdu k těm nejmenším, ti mě nejméně zklamou. Nebyl jsem sám. V této době stejně rozhodnutí učinili někteří učitelé (Kafka, Cibulka) a řada domkařů. Před volbami do poslanecké sněmovny jsem se volebních schůzí nezúčastnil. Spolu s dalšími učiteli jsme chodili však po vesnicích a promlouvali s jednotlivými občany s sdělovali jim své názory. Šlo nám o to, aby osamocení jedinci věděli, že nejsou sami.

Přišly volby. Brzy po poledni přicházeli přátelé se sousedních vesnic a přinášeli výsledky. Byly to první volby, kdy na kandidátce za agrárni stranu figuroval Pelišek, jako poslanec. Zdálo se samozřejmým, že agrárni strana tím v našem kraji značně získá. Ve všech obcích kolem Prosetína měla však agrárni strana značné ztráty. Největší v mém rodném Bolešíně, kde polovina obyvatelstva volila stranu sociálně demokratickou, ačkoliv téměř celá obec byla organizována v agrárni straně. Agrárníci ztratili v nejbližším okolí Prosetína přes 500 hlasů.

Večer jsem šel do hostince, ačkoliv mne manželka zrazovala. Dopadlo to strašně. Sesypala se na mne sprška nejhorších nadávek a výtek. Byl jsem označen za zrádce rodné hroudy a bylo mi upíráno právo šlapat po polích, střílet koroptvě a v případě, že se tak stane, budou mi přeráženy obě nohy. Od té doby jsem nevzal pušku do ruky, i když jsem byl později zván i na hony, tak jsem nešel, ačkoliv jsem toulky polem a lesem měl tak rád.

Byl jsem dán do "kladby". Kdo nežil v této době na moravské vesnici, těžko si představí mé postavení v tehdejším Prosetíně. Od té doby jsem jednal jen se svými nejbližšími příbuznými. Stávalo se, že když jsem měl potkat svého bývalého žáka, on se mi vyhnul. Za večera se někdy ozvalo tiché zaklepání na okno, přišel soused, který mne ujišťoval, že se jeho poměr k nám nezměnil. Jednou se ozvalo tvrdé zaklepání na dvéře. Vstoupil

kovář. Přemýšlel prý o všem a rozhodl se, že půjde se mnou. Řekl jsem mu: "Máš obecní kovárnu, obecní byt, obecní pole a louku a máš děti. Já Tě neuhájím. Bude lépe, když se vesnice nedoví o Tvém přesvědčení."

Občanská záložna.

Bylo jedno místo, kde jsem byl zranitelný a to byla občanská záložna. Moji protivníci to dobře věděli. Záložna byla příčinou, že mé postavení bylo hodně zeslabeno. V Olešnici vytvořilo několik mladších občanů "Obuvnické družstvo". Dali se do práce a samozřejmě potřebovali zpočátku peníze. Obrátili se na naši záložnu a my jim půjčili do výše, kterou nám zaručovala záruka jejich nemovitého majetku. Když potřebovali víc, bylo mi jich líto a já se rozhodl jim půjčit svoje peníze. Protože se zároveň pustili do budování cihelny vzrostla osobní půjčka do značné výše. Brzy se však ukázalo, že předseda družstva není spolehlivým činitelem, že nemá také žádoucí schopnosti ani potřebnou odpovědnost za společný majetek. V cihelně se uvažovalo, že cihly budou páleny na vozíčkách a jejich výroba se tak urychlí.

Vše nemohlo skončit jinak než krachem a půjčené peníze v družstvu jsem pozbyl. To bylo velmi vítané pro kritiku. Ředitel Hradil tehdy nám říkal: "Chlapci, na vesnici musíte imponovat majetkem. Jen nikdy nenaříkejte. Já si vždy nechám zlatou dvacetikorunu a tou platím poslední den v měsíci v hostinci." Hradil měl mnoho pravdy. Třebaže mi v záložně ještě část vkladu zůstala, šeptalo se a pověsti rostly. Přišly nové volby do záložny v roce 1930. Pozoroval jsem skrytu agitaci proti mně. To bylo v době, kdy záložna byla na té úrovni, k níž jsme směřovali v minulých letech. V záložně bylo devět let mé poctivé práce a bylo v ní ještě mnoho mých nadějí a plánů.

Na valné schůzi jsem dostal o jeden hlas víc než protikandidát, třetí dostal dva hlasa. Byla užší volba, v přestávce se ještě agitovalo a já dostal o jeden hlas méně. Většina domkařů byla doma, o ničem nevěděla. Později mi to mnozí vytýkali, že jsem je na agitaci proti mně neupozornil. Po letech, když jsem se vracel k těmto událostem jsem dospěl k

"Orání mlékem", i krávy se zapřáhaly

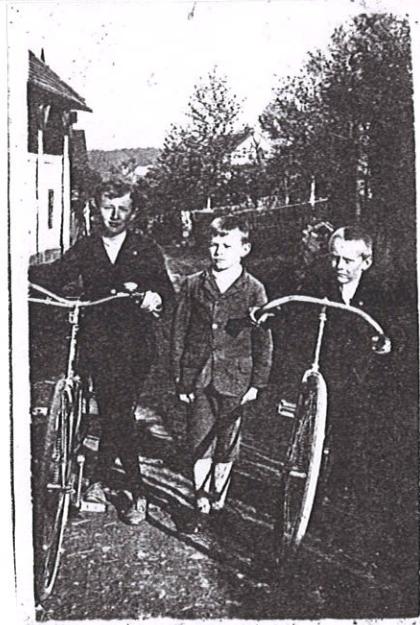
hasičský sbor v bohotavosti

katolický kostel s dřívější farou

sokolové - muži a ženy

"cyklisté se svými
"závodními" stroji

překvapujícímu zjištění, že mne volila ještě i značná část rolníků. Přece jen všichni nezapoměli. Ředitelem záložny se stal František Procházka č.29.

Sokol.

Tělocvičná jednota Sokol již vplula do normálního života venkovského spolku. Pořádali jsme veřejná cvičení, navštěvovali jsme sousední jednoty a podle možnosti jsme plnily své povinnosti na poli tělovýchovy. Nářadí jsme již měli, ale neměli jsme kde cvičit. Cvičili jsme ve třídě, kde jsem vyučoval.

Bylo tedy samozřejmě, že Sokol musí mít tělocvičnu. Já jsem šel za svým původním plánem. Postavíme novou školní budovu a jedna ze starých školních budov bude upravena pro záložnu, druhá zase pro Sokola. Proti mým úvahám se stavěla snaha postavit nadstavbu nad katolickou(dnešní obecní úřad a pošta) školu. Tato škola byla na návsi v trojúhelníku, který tvořily dvě cesty a budova jednoho hospodářství. Nikde kousku volného prostoru. Zastákový mrzák. Navíc já jsem byl proti. Bylo mnoho hrubostí, neboť jsem byl v té době již v klatbě. Když bylo nejhůře, pozval jsem si pana školního inspektora. Později se ukázalo, že tato škola byla v pozemkové knize připsána katolické církvi a že tedy i tato nadstavba by se stala jejím majetkem.

Veřejná cvičení se pořádala na různých zahradách, potřebovali jsme vyhovující místo pro cvičení i pro veřejná vystoupení. Takové ideální místo bylo, ale majitel z č.40 je nechtěl prodat, protože pole bylo u vesnice. Po složitém jednání došlo ke koupì a výměně s pozemky Františka Fučíka č.25 za 6.000 Kč. Tak vzniklo Sokolské pole o výměře 0,4 hektarů. Poloha sokolského je mimořádně krásná. Má okouzlující rozhled na údolí Svratky, na Vysočinu až k Novému Městu a na celé okolí Prosetína.

Konečně došlo také ke stavbě nové školní budovy a Sokol začal jednat o přestavbě staré školy na Sokolovnu.

Škola.

Do školy chodily děti z Prosetína a Čtyř Dvorů. Bylo samozřejmě, že Čtyři Dvory budou požadovat školu blízko své obce. Vybrali jsem však stavební místo na opačné straně Prosetína a

dali dělat plány staviteli Hutařovi. Plán byl na pohled pěkný, byla to taková vilka. U zemské školní rady byl však plán zamítnut.

U Prosetína na straně ke Čtyřem Dvorům byl pěkný stavební pozemek, ale jeho majitel Ondruška č.4 nechtěl jej prodat. Pokoušeli jsme se o koupi, ale marně. Jenou jsem jej potkal a byl jsem překvapen. Sdělil mi, že služka chce kousek toho pozemku a ostatek at' nám prodá. Šeptem mi pak sdělil, že pole nám prodá, ale celé, aby služka nedostala nic. Podali jsme si ruce, rychle jsem sehnal 1000 korun jako závdavek.

Dali jsme dělat nové plány na koupený pozemek. Plány vypracoval prosetínský rodák Uherka. Považoval jsem je za krásné, ale zemská rada je opět zamítlá. Bylo to vždy vyjádření technického oddělení, práce vládního rady Šéla. Jel jsem proto za ním. Velmi příjemné přijetí a plány at' si necháme dělat od pana architekta ing. Lamla. Jiné cesty nebylo a proto jsme požádali příslušného architekta o tuto službu.

Nové plány překvapily. Budova byla přízemní, škola, byt ředitele a hospodářská stavení byly oddělené a tvořili čtverec. Dvě třídy, na místo chodby prostranné respirium, šatna se sprchami, dílna a kabinet. Také byt byl pěkně řešený. Navrhl jsem, aby za panem vládním radou jel pan Pešek, jako předseda místní školní rady a projednal s ním definitivní řešení.

Stavba nové školy byla zahájena v roce 1929. Čtyřdvorští již souhlasili. V srpnu 1930 byla stavba dokončena. Slavnostní otevření se konalo 24.srpna za hojně účasti občanů Prosetína a jeho okolí. Proslovu přednesli poslanec Jan Pešek, předseda místní školní rady, starostové František Kalda a Šváb, zástupci okresního školního výboru. Hlavním řečníkem byl Hutař, učitel ze Žďáru. Místní kronikář tehdejší atmosféru vyjádřil slovy:"Z celé slavnosti vyznívala radost z pěkné školy."

Jelikož budova nové školy začala sloužit svému účelu, došlo k prodeji obou starých škol. Při soudní dražbě zakoupila starou "horní" školu(dnešní obecní úřad) prosetínská občanská záložna. Dolní školu - evangelickou prodala místní školní rada z volné

ruký spolkům Sokol a dobrovolný hasičský sbor za výhodnou cenu 27.500Kč.

Okamžitě byla zahájena přestavba dolní školy. Ustavena stavební komise, určena pracovní povinnost pro členy spolků a hned na jaře 1931 zahájena stavba dle plánu stavební firmy Šedivého v Olešnici a provedl ji Jan Kakač, zednický polír z Prosetína. Téměř veškeré dřevo ke stavbě darovaly obec Prosetín, Občanská záložna a majitelé lesů.

Práce pokračovala rychle, takže již 19. července 1931 při župním hasičském sjezdu bylo již hasičské skladiště, ve spodku budovy umístěné, úplně hotové a než zima začala byla dokončena celá stavba.

V roce 1931 po ročním pobytu a vyučování v nové škole Čeněk Štěpánek se odstěhoval do Skalice. Na schůzi místního národního výboru dne 14. srpna 1946 za účasti občanů byli jednomyslně zvoleni čestnými občany Prosetína okresní inspektor Jaroslav Just a Čeněk Štěpánek.

Jaroslav Just za práci pro osvobození republiky, práci pro školu, kulturní práci v sokolské jednotě, hasičském sboru a v obci v letech 1930–1945.

Čeněk Štěpánek za práci pro školu, obec, kulturní práci v sokolské jednotě, v hasičském sboru v letech 1912–1931.

Třicátá léta

V roce 1928 začala rozsáhlá úprava kanalizace obce pod vedením starosty Františka Kaldy č.l a byla uvalcována druhá okružní cesta. Zmizely blátičné cesty, občané začali vkusně upravovat si své zahrádky a vzhled Prosetína se měnil v upravenou a pohlednou obec. V kanalizaci se pokračovalo v dalších letech a v roce 1933 byla dokončena v celé obci.

Dne 27.srpna 1934 zapálil blesk stavení Oldřicha Tomáška v době, kdy domácí byli na poli. Vše úplně shořelo. Účinkem blesku vznikl i lesní požár v katastru Čtyř Dvorů. Zasáhly hasičské sbory Prosetína, Čtyř Dvorů a Hodonína. O konečné uhašení se postaral večerní vydatný liják.

V třicátých letech se v obci rozšířila osvětová práce, zaměřená na zvelebení obce a osvojování si nových metod hospodaření. V Prosetíně se konaly četné přednášky. Dne 5. července 1936 za hojně účasti zemědělců uskutečnil polní kázání dr.E.Baudyš. Dne 6. července 1937 navštívil obec profesor Husovy fakulty dr.Hromádka. Ráno přednášel v kostele, večer v Sokolovně. Další formou osvětové činnosti se staly výstavky, které se konaly pravidelně a byly pečlivě připravovány.

Dne 3.října 1937 se uskutečnila v Sokolovně výstava ovoce a přes 40 zavařenin z Prosetína, 20 vzorků z Brťovi, Louky 10 vzorků a 20 ze Čtyř Dvorů. Výstava byla vzorně uspořádána a těšila se velkému zájmu občanů. Pojmenování odrůd provedl

František Kavka, řídící učitel v.v. a Karel Pavlík, zahradník z Olešnice.

Objevily se pokusy o nové metody zemědělské činnosti. Josef Just v roce 1937 provedl poprvé pokus o uložení pařených brambor ve zvláštních silech, kdy jáma byla vyložena cementovými rourami.

Dne 15. listopadu 1937 byla dána do provozu telefonní hovorna, umístěná v záložně.

V roce 1937 byl uprostřed obce postaven pomník padlých v době první světové války na místě, kde stávala obecní kovárna, na pozemku pana Josefa Justa č.23.

V listopadu 1937 začala pracovat v Olešnici velká družstevní mlékárna. Prosetín získal v tomto podniku nejvíce podílu a pro obec to znamenalo velký přínos.

Dne 21. května 1938 při částečné mobilizaci byli z obce povoláni do zbraně Karel Rohánek, Ludvík Juránek, Ladislav Kakač, Ladislav Procházka a Josef Tatiček.

Dne 25. září 1938 po vyhlášení úplné mobilizace odjeli J.Svoboda, J.Petr, L.Kakač, B.Šváb, K.Rohánek, E.Štěrba, Fr.Procházka z č.75, J.Procházka z č.71, B. a Fr. Procházkovi z č.5, J.Just, Fr.Vostrejž, L.Štarha, Fr.Prudký, J.Straka, Fr.Maršíálek, J.Haška, J.Procházka z č.50, Prudký z č.19, Škrabal, Procházka z č.51, L.Juránek, L.Juránek a J.Tatiček. 25.září 1938 došlo k odevzdávání koní. Památné mnichovské dny a odstoupení prezidenta Beneše vyvolaly v obci silné obavy z budoucnosti.

Třicet let v Prosetíně - Josef Staněk s rodinou

Vzpomínky na dobu od 24. července 1932 do 26. července 1945

ČÁST PRVNÍ

od 24. července 1932 do mnichovských událostí v září 1938

Třináct let v Prosetíně: Jos. Stanek s rodinou.

24. července 1932 - ž 6. července 1945.

Začalo to dopisem Synodní rady z Prahy, podepsaným dr. Jos. Součkem, synodním seniorem, který mně poslali do Anglie, do Cambridge, Westminster college, kde jsem studoval 5. rok Theologii jako stipendista Presbyterian Church of England. Nemám ten dopis, ale pamatuji se, že byl střízlivě napsán s výzvou, abych po návratu z Anglie nastoupil ve sboru v Prosetíně. Odpověděl jsem Synodní radě, že jsem ochoten jít do Prosetína, ale nevím kde to je, aby mě informovali. Napsali mně, kde Prosetín je a já jsem na konci školního roku poslal bednu s knihami z Cambridge rovnou do Prosetína.

V sobotu 2. července 1932 jsem přijel ze svého domova v Šonově vlakem do Skalice n. Sv. a pak autobusem k Louckému Dvoru na zastávku a odtud šel do Prosetína. To byla první má cesta v tomto mně až dosud neznámém kraji. Vzpomínám si, že jsem vystoupil z autobusu a šel rychle lípovou alejí ke dvoru a v aleji potkal tři muže, rychle jdoucí opačným směrem. Minuli jsme se, já sněchal dál cestičkami mezi poli k Prosetínu. Když jsem se ohlédl zpět, viděl jsem ty tři muže spěchat dost daleko za mnou také k Prosetínu. Pak jsme se domluvili, že to byl kurátor br. Prudký a s ním dva presbyteri, kteří mně šli k autobusu naproti. Patrně si představovali důstojnějšího vikáře a tak jsme se minuli. Když jsem se za rok oženil se sl. Th. B. Miloslavou Novotnou z Veselí a pak jsme spolu jeli do Brna a já kupoval v Nedvědici na nádraží jízdenky, řekla mně také pokladní, že nemají studentské legitimace. Neznala mě. Ale manželka mně mnoho let s tím dobřala.

V Prosetíně jsem byl na noc ve faře u br. diákona Molnára. Měl dvě malé děti. Syn pak byl farářem. Br. Molnár byl velice laskavý a mírný, vynikající hudebník. Já byl pravý opak. To bylo pro mě velké překvapení. Synodní rada se mně nezmínila o tom, že tam je ještě Molnár. Asi měla obavu, že bych odmítl jít do Prosetína. Rok před tím tam posílali kol. Beneš, ten se informoval a nešel. Mě ani nenapadlo se informovat, že by něco takového mohlo být. Bylo to trapné. Vyřešili to brzy tím, že br. Molnára dali do jiného sboru, ale v den mé instalace, 24. července, tam ještě byl. Nevzpomínám si na první bohoslužby v Prosetíně. Ale dobré si pamatuji, že jsem měl u té diakonové velmi tučný oběd a po něm jsem šel do Čtyř Dvorů k br. místokurátorovi Vavruškovi, který v případě potřeby konával čtené bohoslužby, a u nich se mně udělalo po

2. str.

tom obědě moc zle. Všecko šlo ven, vrchem i spodem. Spravila to silná černá káva "tetičky" Bednářové naproti faře. Br. Vavruška byl velmi milý a obětavý člen sboru. Když byly čtené bohoslužby, bylo těžké najít čtenáře, ale br. Vavruška, pokud mu sily stačily, byl vždycky ochoten číst a pokládal si to za velkou čest. To jsem se od něj dozvěděl hned při této první návštěvě, kdy byli ke mň velmi pozorní a kaskaví v mých zdravotních nesnázích. Proto také dobře chápeme br. far. Dra Jan Pokorného, který po nás hned po válce nastupoval v Prosetíně a na lístku, kde oznamoval neděli, kdy vykoná v Prosetíně seznamovací bohoslužby, přinájil poznámku: "husu nejím."

V neděli 24. července 1932 jsem měl v Prosetíně instalaci a ordinaci zároveň. Vím, že byl plný kostel, že snad ani nebylo dost míst k sedení. I bří kazatelů byla řada. Není však nikde záZNAM přítomných, jen že mezi hosty byl také far. Hunter Boyd, farář z Kaňdy. Pamatuji se, že mně syn. sen. Souček v rozhovoru řekl: "kažte tak, aby vám rozuměla poslední bábinka v kostele" a pak vám budou rozumět všichni. Nevím, jestli se mně to vždycky dařilo. Při mé instalaci už byla také přítomná má snoubenka Th. B. Mil. Novotná, která ještě rok učila náboženství v Praze-Žižkově.

Nebyly lehké mé začátky. Mí žil jsem 5 let ve velkoměstech. Něco z praktické teologie jsme se učili, ale praksi jsem neměl žádnou, leda to, co jsem viděl a slyšel v Šonově z rozhovorů farářů s mým otcem, který byl kurátorem Šonovského sboru. Ale i to bylo vzdálené, protože se mně to netýkalo přímo.

Senior M. Vašíř z Nov. Města na Mor., rodák z Prosetína, měl velký zájem, abych se se sborem sžil. Pozval si mě jednou na návštěvu, vypravoval o sboru, o svém rodišti s láskou, fara že je vila uprostřed dědiny/Tu vilu jsem při prvném příchodu hledal s obtížemi/, žádal mě, abych mu podával pravidelné zormávy, atd. K tomu jsem poznámenal, že má v Prosetíně bratry a ti mu jistě napiší a řeknou všecko. Ale dal mně neobyčejně cennou radu pro sborovou práci: V Prosetíně jsou všichni mezi sebou příbuzní. Jako takoví se hašteří. Vyslechněte je, ale nikomu jinému neříkejte to, co jste slyšel, nebo se pak na vás vrhnou všichni. To jsme si s manželkou dobře pamatovali. Také řekl, že ve sboru nevydrží farář dlouho, že nětřeba už po roce se mění. Totéž později jsme slyšeli od prof. Dra. Bednáře ve Víru. Byl také rodák z Louky v prosetínském sboru. I jinde nám to říkali. Trochu nás to trápilo, ale současně v nás budilo něco jako vzdor, někdy i pověst. Byli jsme tam 13 let a odstěhovali jsme se jako dobrí přátele.

3. str.- Prosetín.

Odstěhovali jsme se proto, že naše dcerka, Erika, trpěla od začátku války astmatem a od podzimu do jara každý rok ležela doma, často se dusila, až modrala. Lékaři nám říkali, že musíme změnit místo. Kdyby nebylo maskavé ochoty a pomoci říd. učitele J. Justa, který k nám chodil a dával jí úkoly, tak by za ta léta ani školu nevychodila. To byl rozhodující důvod našeho odchodu ze sboru hned po skončení války.

První rok jsem byl v Prosetíně sám. Bydlel a spal jsem v pokoji k jihovýchodu s okny do dědiny, s počátku na vynújčené posteli, na bedně umývadlo. Vodovod ve faře ještě nebyl, ani ústř. topení. Postupně jsem si zařizoval všecko potřebné. Snídaně jsem si dělal sám, obědy u Juráků v hostinci, kam také chodili učitelé. Večeře většinou u Bednářů naproti faře. Často jsem doma ani nevečeřel, protože jsem vždycky něco dostal od lidí, které jsem navštívil při hřáboženství, nebo biblických. Několikrát za rok jsem si "odskočil" do Prahy za smou snoubenkou. Měl jsem také velmi dobrého souseda v Olešnici, faráře Jiřího Nedvěda, se kterým jsme studovali na fakultě. Byl to hluoce věřící, velmi vzdělaný a pilný kazatel, v mnohem mně nenápadným způsobem poradil, protože už byl na sboru o rok déle. To, že téměř neviděl, nesl velice statečně, nikdy jsem ho neslyšel naříkat. Jen jednou si povzdychl, když jsme s Nedělní školou zpívali písničku vy hvězdy skvoucí, tak řekl, že ještě nikdy neviděl hvězdu. Často jsme si vyučovali knihy a radili se v práci. Když později jsme zavedli s Olešnicí společné zakončení Nedělní školy na Fučíkově, nebo Justově zahradě, tu do Prosetína každý rok přiváděl Nedvěd děti olešnické a my byli velice rádi. Bylo nás víc než deset. Nedvěd svým mohutným hlasem vedl zpěv, onakovali jsme si písničky, biblické texty, vyprávění, pak si děti hrály, jedly buchty a nily, co se jim podalo. Bývalo to velmi pěkné. Nepamatuji, že bychom někdy zmokli. Rodiče dětí se postarali s radostí o pohoštění. Ještě po létech vzpomínají množí na tato setkání. Když bylo všecko snědeno a vypito, tak jsme šli Olešnické vyprovodit. Děti se už zase těšily na příští sejítí.

Práce s dětmi byla velmi pěkná a radostná. Nikdo nám v tom nebránil. Děti přicházely rády bez nucení. Když později pomáhala manželka, dovedla děti tak upoutat vyprávěním, že i katolické děti začaly k nám chodit.

4. str.- Prosetín.

N e d ě l n í š k o l a , pokud namatujeme, bývala po bohoslužbách spočátku ve faře, aby dětem nebylo zima, později, když se začalo topit v kostele, byla v kostele také. Dětí chodilo hodně, někdy dokonce přes 60, zvlášt když ji vedla manželka, která uměla dobře zpívat a vyprávěla tak voutavě, že bylo ticho "jako v kostele". Ještě teď, téměř po 50 letech mnozí vzpomínají a pamatuji si její vyprávění. Stejně tak dovedla upoutat děti na náboženství v dědinách, kam mně chodila pomáhat ve vyučování. Tak jí Pán Bůh dal příležitost uplatnit své vzdělání a posloužit svědeckým Slova Božího, když jí a jejím kolegyním tehdy ještě příliš konservativní Synody nežwily kázat, ani ordinaci. Nedělní škola měla velkou tabuli, čtverečkovou, se seznamem dětí, kde u každého jména dítěte byla hvězdička, když přišlo a kaňka, když chybělo. Po deseti nepřetržitých návštěvách byla velká hvězdička, nebo také velká kaňka. V těchto pracech nám brzy začaly ochotně pomáhat starší děti: Milada Fučíková, Milča Bačovská, Květa Svobodová a jiné. Také Věra Hudcová.

Manželka byla výborná zpěvačka s absolutním sluchem, dobrým hlasem. To bylo velmi cenné při učení výsním. Já, bohužel, nebyl žádný žpěvák. Na harmonium jsem hrál jen velice bídě. Vzpomnám si, že jsem v Bolešíně učil děti při náboženství zpívat tak, že Láďa Mistrů, který hrál na housle, si je přinesl a hrál a my pak zpívali. Později jsem se do zpěvu také trochu opravil. Ale nikdy to nebylo valné. Když jsme měli malé děti a já je v ložnici v kočárku vozil, aby usnuly, zpíval jsem jim výsně Ned. školy a když pak usnuly, manželka mně v kuchyni s humorem říkávala, že usnuly proto, aby nemusely poslouchat můj zpěv.

Potřebovali jsme mnoho věcí: harmonium, židle, skřín, knihy na půjčování, zpěvníčky, atd. Ve sboru bylo tenkrát hodně křtů. Peníze, dary při křtech a sbírky Ned. školy jsme dávali zvlášt, ne do sborové pokladny a za ně jsme postupně kupovali potřebné. Harmonium, které je stále ještě v provozu, vybral u fy Lídl a říká manželčin otec, říd. učitel a varhaník ve Veselí, který tomu dobře rozuměl a zřejmě dobře vybral. Tak jsme si zařizovali postupně všecko potřebné. Já jsem se na harmoniu učil trochu více hrát. Potřeboval jsem to hlavně v Nedvědici při bohoslužbách.

V Prosetíně nám hraním velmi ochotně pomáhala výborná varhanice, ses. Žofia Švandová.

Vánoční stromek Ned. školy byl každý rok velkou radostí a také starostí s přípravou programu a dárků pro všecky děti.

5. str. - Prosetín.

Všecky děti dostávaly balíčky, s počátku i ty, co nechodily do Ned. školy. Každý rok až do války jsme na vánoční nadílku objednávali z Brna od fy Vala-Beck pomeranče, mandarinky a jiné jižní ovoce. K tomu knížky, většinou z nabídky Kalicha a cukroví, které se z přineseného materiálu většinou peklo ve faře. To všecko byl velký nápor práce. Proto jsme se rozhodli později dávat jen dětem z Ned. školy. Velký strom v kostele, rozsvícené svíčky, vánoční písň a básně, všecky děti tam byly a ještě mnoho jiných, s nimi hodně rodičů a přátel. To všecko stálo za přípravu.

Býaly štědrovečerní bohoslužby. Kostel ještě neměl elektriku. Při večerních bohoslužbách seděli lidé v lavicích a svítili si svíčkami. Bylo to velmi vánoční. Když jsem pak vystoupil na kazatelnu, kde svítily dvě svíčky, tu v lavicích všecky svíčky zhasly a já jsem mluvil do tmy.

Při jedné mánoční slavnosti v kostele, kdy naše děti byly ještě malé a v kostele se už topilo, vzala manželka sebou i naše obě děti. Frička, starší, seděla v lavici vedle maminky, Olinku, mladší měla mamka na klíně. Olga byla ještě malá, neklidná, potřebovala pohyb a měla tiše sedět. Začala mamce na klíně poskakovat, mamka ji napomenula, aby byla ticho, ale Olinka jí po hoto vě odpověděla, že strejček Bednářů u varhan také poskakuje. Strejček bydlel naproti nám a v kostele šlapal měchy, tak při tom poskakoval. Shromáždění se hned osvěžilo.

Děti Ned. školy nám velice pomáhaly: počítaly a zapisovaly sbírky, účast, lenily hvězdičky a dělaly kaňky, později dokonce ponomáhaly učit ve skupinách, ale zvlášť se uplatnily při cvičení zpěvu. V týdnu jsme se s dětmi scházívali ve faře okolo harmoniá a učili se zpívat nové písň. Děti přicházelo hodně, že jsme se někdy v místnosti nemohli ani vejít. Půl hodiny se cvičily nové písň a pak jsme si hodinu hráli. Kázeň byla dokonala. Když jsem musel 3x při zpěvu napomenout, šli domů bez hraní. To všichni věděli a tak si pořádek a ticho hlídali sami. Když jsme se spolehlivě naučili novou písň, přišly všecky děti na bohoslužbu a za doprovodu s. Švandové na varhany ji znávalo celé shromáždění. Tak jsme se naučili řadu nových písni. Měli jsme v Ned. škole několik dětí, které měly výborný a spolehlivý alt. Proto se často zpívalo i dvojhlasně. Vzpomínáme si, že zvlášť krásný alt měla Milča Bačovská a Mařenka Tomášková ze Čtyřdvorů, ovšem i jiní.

6.str.- Prosetín.

V prvním roce mého pobytu v Prosetíně jsem byl ve faře sám a fara byla jinak prázdná a mně bylo teprve 24 roků. Tak jsme využili farní budovu na všelijaké hry. Jedna z nejoblibenějších byla hra "na vraha". Poznal jsem ji v Anglii. Byly rozdány lístky a jen dva měly napsáno: jeden "detektiv" a druhý "vrah". Vrah tajně svou oběť štípnul do ruky a odstoupil, oběť se pak svalila a naříkala. Detektiv měl zjistit, kdo "vraždil". Bylo při tom mnoho legrace. Při všelijakých těch hrách jsme lezli okny z fary ven a naopak. Okna jsou nízko u země, zvlášt v horní nůlce fary. Nakonec nám to zarazilo staršovstvo. Br. místokurátor z Brťoví si stěžoval, že takovými hrami bouráme faru. Tím jsem se dozvěděl, že můj vříchod do Prosetína překazil nechtě plány na oženění far. Nedvěda s dcerkou onoho muže. Plány podle řeči osnované ní diakonovou s onou rodinou z Brťoví. Kol. Nedvěd o tom asi ani nevěděl. Já jsem se mu o tom nezmínil.

Ale hry ve faře po cvičení zpěvu nám nikdo nezakázal. Naučili jsme se mnoho písni a děti později byly snolehlivým jádrem sdružení mládeže a staršovstva.

Sokolovna byla hned vedle fary. Vlastně to byla kdysi evangelická škola a složitými cestami delší čas před naším příchodem byla předána Sokolu, aniž by se v církevních účtech či jinde objevilo nějaké zakončení. V době našeho pobytu v Prosetíně se v ní sokolovalo, hrála divadla, tancovalo. Něco jako kulturní dům, pro všecko. Ale bylo tu něco ve vzduchu, co u mládeže tvořilo pocit, že kdo je v Sokole, nemůže současně být ve sdružení a pod. To tu bylo už před naším příchodem. Jak a proč to vzniklo, nevíme, ale bylo obtížné tento názor odstranit. Proto se sdružení mládeže těžko vžívalo a drželo. Ukázkou situace byla jedna příhoda.

Měli jsme na konci roku/ školního/ zakončení Ned. školy spolu s Olešnickými. To bylo v neděli odpoledne. Současně na ten den, aniž by se s námi dohodli, si Sokolové udělali tzv. "Výlet", od Sokolovny pod farou se šlo s muzikou po dědině nahoru nad školu na sokolské cvičiště, kde tancovali. Dívali jsme se s nejistotou z oken fary a viděli jsme, že šli muzikanti a za nimi jen několik lidí. Pak jsme šli na zahradu, kde už čekali všecky děti, rodiče, a mnoho ostatních lidí na olešnické, kteří hned nato došli a my měli pěkné, nerušené odpoledne. Když to skončilo, tak někteří šli na sokolskou slyvnost. Od té doby se vždycky přišli zentat a domluvili jsme se tak, že jsme se navzájem nerušili a postupně poznali, že obojí může pravovat vedle sebe v dobré shodě. Takže potom bylo i sdružení mládeže i Sokol jako dobrí sousedé.

7. str. - Prosetín.

Zima nám bylo v kostele od podzimu do jara při bohoslužbách, zvláště dětem. Tam jsme v zimě nemohli mít Nedělní školu a do fary jsme se nemohli vejít. Ve Veselí už měli dvoje kamna v kostele a bylo jim teplo. Oba kostely jsou toleranční, vříbližně stejně veliké, či malé. Tak jsme začali propagovat myšlenku vytápění kostela. To bylo něco nečekaného, pro mnohé nemožného. Vždyť od tolerance všichni naši otcové chodili do nevytopeného kostela a vydrželi to. Navíc to bude stát peníze, jednak instalace a pak každoroční obstarávání topení. Navíc všeobecná hospodářská krize začala doléhat i na náš venkov. – První návrhy na vytápění kostela jsem podal už na podzim 1932. Pak jsem požádal starovstvo, aby abych mohl sám vykonat po sboru sbírku na kamna do kostela. Sledoval jsem tím dvě věci: jednak, že mně osobně dají lidé více a pak, že hned 1. rok pobytu poznám rodiny našeho sboru. Souhlasili. Jen jsem požádal, aby mimo Prosetín se mnou šel vždycky některý presbyter, že ještě neví, kde kdo bydlí. Byli rádi, že nemusí konat sbírku sami, tak mně ochotně vyšli vstří. Sbírku v Prosetíně jsem si musel promyslet, jak na to. Sbírky na Jeronýmovu židou jednotu konali starší sami tak, že šli k největšímu sedlákovi a podle jeho obnosu se pak řídili všichni ostatní směrem dolů. Já jsem šel nejprve k Bednářovým naproti faře, o kterých jsem věděl, že topení přejí. Dali 50.-Kč. To bylo na chalupníka hodně. Pak jsem od nich šel ke Štěpánkovi, podsedkovi. Když viděl 50.- od chalupníka, nemohl dát méně a dal 70.- nebo 80.- Já měl pro jistotu v kapse ještě jednu listinu, kdyby to někde selhalo. Ale stačila jediná. Průdký z gruntu, když viděl 1. dva dary, dal 100.- Tak to šlo dobře po celém Prosetíně i celém sboru. Sešlo přes 3.000.- To podstatně stačilo na koupi kamen/dvoje/ i udělání komínů. Dříví na topení slíbili dávat majitelé lesů. Topit bude br. Stoboda, kostelník. Br. Škrabal, zedník, udělal komíny. Bylo by škoda vynechat rázovitého výměnkáře, starého br. Jurena. Když jsem sbíral peníze, řekl, že nedá nic. Jeho otcové chodili do studeného kostela v zimě celé generace, on také a nic se mu nestalo. Respektoval jsem jeho názor a rozešli jsme se jako přátelé. Když pak se v kostele topilo, byla tam Neděl. Škola a děti učily shromáždění zpívat nové vísny atd, a mezi dětmi byla vždycky i jeho milá a bezká vnučka Vlastička, tak jednoho dne přišel do fary a dal 20.- Kč na topení, že tam děti mají teplo. Na výměnkáře v letech krize 20.-Kč byl slušný obnos. Pro mě mělo nesmírnou cenu, že jsem hned 1. rok svého pobytu ve sboru poznal všecky rodiny, kde a jak kdo bydlí.

konfirmace s panem farářem Staňkem

Prosetín proslavil i volejbal

obecní zastupitelstvo včele se starostou

Fr. Prudkým

8. str.- Prosetín.

K u r á t o r. V prosinci podal resignaci kurátor J. Prudký bez udání důvodů. Resignace byla přijata a museli jsme volit nového kurátora. Byl zvolen br. František Fučík z Prosetína. Byla to šťastná volba. Věrný člen sboru, který měl o všecko starost, ti- chý amírný, smířlivý. Dovedl nanápadným znásobem mnohé sborové problémy vyřešit, aniž by o tom mluvil, nebo kdo věděl. Měl dvě děti, staršího syna Františka a mladší dcerku Miladu. Obě děti od začátku byly velmi aktivními v Ned. škole, sdružení i později v celé sborové práci. To všecko s láskou a věrností podporovala jejich maminka. - Já jsem byl velice rád, že hned v začátcích mé práce ve sboru tento choulostivý problém byl tak šťastně vyřešen. Pán Bůh měl sbor na starosti. To jsme okoušeli stále znovu.

Z v o n ě n í při pohřbech. Byla stará tradice, že se při pohřbech zvonilo zemřelému z gruntu 30 min. všemi zvony a 30 min. jedním, z Podsedku polovic a chalupníkovi a ostatním asi 15 min.

S rakví se chodilo do kostela. Jevilo se nám to nekřesťanské takhle rozlišovat zemřelé podle majetku, když už natřil jen Božímu soudu. Bylo také více případů, k zvlášt v létě, kdy rakev hodně páchnula v kostele, nehledě k nebezpečí onemocnění. To všecko jsme potřebovali řešit bez trokostí a zloby. V řadě sousedních tolerančních sborů už to měli jinak zařízené. Jejich zkušenosti a také rozvaha a znalost lidí, které měl br. kurátor pomohly i nám. Po delším jednání bylo rozhodnuto, že se bude zvonit všem stejně: 10 min. všemi zvony a 10 jedním. To se dělalo den před pohřbem v hodinu pohřbu. Také poplatky pohřební byly odstupňovány, rovnoměrně. Byli jsme velmi rádi, že se to vyřešilo v klidu. Byla to jedna ze starých tradic, na kterých lidé lvceli. Jiná taková tradice byly V ý r o č n í /v a l n á h r o m ā d a , která se konala snolečným obědem staršovstva v hóstinci na účet sborové pokladny. Konala se jen první náš rok a pak už ne. Vyřídilo se svačinou ve faře při jednání.

Zvony. Prosetínský sbor byl jeden z mála, kterému za války nesebrali zvony. Když nám za války nařídili odevzdat zvony, hledali jsme v archivu a našli jsme účty za zvony. V nich bylo poznámeno, že ve zvonovině je určité procento/ snad 1/3/ křemíku. Proto byly zvony zařadeny do druhé kategorie a už na ně nedošlo. Válka skončila dříve. Když byl ohlášen konec války 9. května 1945, zvonilo se na kostelní věži v Prosetíně všemi zvony a prapory byly namá-vystrčeny br. kurátorem Jos. Justem z nejvyšších oken kostela. Ale o tom později, až při válce.

9.str.: Prosetín.

Myslím, že bych měl připomenout první oddavky v Prosetíně, které jsem konal. Vzpomínám si, že mně nahnaly dost strachu a hodně starostí, abych něco nezkazil. Byli to snoubenci Josef Straka z Ubušínka a Františka Maršálková z Prosetína č. 35. Mám dojem, že kostel byl plný zvědavců, také tam byli zněváci, aby jim zaznívali a že přijeli dost pozdě. Konečně že byli v kostele já byl šťastný, že to mám za sebou, no a Strakovi byli šťastní, že jsou svoji. Byla to pěkná rodina a manželství.

Také z pohřbů jsem měl strach. Od mládí jsem se vyhýbal pohřbům, nevím proč, snad nějaký metafysický komplex. Také citově na mě hodně vůsobily a těžko jsem se zdržoval slz. Až pak mě vyléčila jedna vdova po lesníkovi. Při pohřbu manžela dělala hysterické scény, potom u nás ve faře na gauči v náruši manželky další - a za pol roku měla svatbu s jiným. Většinou ti pozůstali, kteří byli těžce zarmoucení, při pohřbu byli zticha, jen slzy tekly po tvářích. A ti drží naonak.

To nám připomíná jednu pěknou historku, kterou nám hněd v našich počátcích v Prosetíně vypravoval dědoušek Mašíčků, vlastním jménem Fridrich. Mašíček Bydlel uprostřed dědiny, velmi oblíbený, vážený. Když někdo stonal nebo mu stohalo dobytče, šli nejdříve ke "Mašíčkovi" a pak k lékaři. Ten nám často vyprávěl své vzpomínky na dřívější časy. Tak prý jednou farář Musil konal pohřeb a po pohřbu všichni pozůstali, i vдовec, šli do hospody a nili a tančovali. Musil tam za nimi přišel, chtěl napomínat, ale vдовec mu řekl: "Důstojný pane, kdo umřel, ten tam, mé nožičky sem tam."

Za faráře Musila se stavěla nynější fara se strony vysokými 3.60. výš, než v hospodě. Ve faře byl stále chládek, i v létě. To si moc chválil listonoš, když v horkém létě přinesl poštu. Ale my, kteří jsme tam žili stále, jsme cítili zimu a zase zimu i v horkém létě. Navíc tam stínilý 4 akáty, takže ani v létě nesvítilo slunce do fary. Nechtěli nám dovolit je skácket, tak nezbylo, než je v létě ořezat a druhý rok už nevyročely a skácely se. Trochu nám pomohly dvojé kachlová kamna v ložnici a pokoji. Stavěl je štěpánovský kamnář říčák Šavrňák. Pomáhal jsem mu a díval se, jak dokonale a pečlivě je staví. Však také hrála, hotový akumulátor tepla a vydržela přes 50 let, nejsou-li tam dosud. Šavrňák svou důkladnou paměstí v práci připomíval anglické řemeslníky. Škoda, že jich není víc. Řekl, že komín táhne, že by vytáhl kocoura. Kromě akátů byly u hlavního vchodu dva kaštany. V létě krásně kvetly, pak daly dětem na hraní spoustu kaštanů a k tomu také stín do studené fary.

10. str.- Prosetín.

V prvních našich létech v Prosetíně bylo hodně výměnkářů, na každém gruntě aspoň jedni, u Justů dvoje. Ti výměnkáři měli mnoho vzpomínek na staré časy. Jednou dědoušek Vašířů vypravoval, že v Prosetíně dříve byli velmi přísní na slušné chování mládeže, že se ~~z~~ dokonce konaly občasné, nečekané prohlídky seníků a stodol, jestli se tam po večerech nevoleší čeládka. Také, že staršovstva bývala někdy vůči faráři velmi neústupná, naličatá, i když mu říkali "důstojný" nebo "dvojctihodný", tak v jednání na tituly nebrali ohledy. A to se ještě líbaly ruce farářovi! I já jsem ještě zastíhl jednu bábinku ze Čtyř Dvorů, která mně vždycky spěchala líbat ruku, až jsem se toho lekal. Ale k té tvrdohlavosti: když to onen farář poznal, tak prý vždycky chtěl opak, aby dosáhl svého.

Varhaníkem, dokud ještě byl při síle a než to předal své dceři Žofii, byl Švanda, povoláním cestář. Také řídil a vedl zněv při nohřbech. Farář Odstrčil, který tu byl někdy před Musilem, byl velmi přísný a otevřený. Zlobíval se, že Švanda v sobotu večer hrává při muzikách "Káča leze na březu..." a ráno v kostele zase Halelujah. Stěžoval si i ve staršovstvu, jenže nemohl za Švandu náhradu. Švanda vedl také zněv při nohřbu a cestou nahoru po dědině se skoro vokaždě znívala niseň "Kde najde...". Tak říkli přede mnou a zpívali: Kde najde/raz, dva tři/ má důše/raz dva tři/ atd. A to jsme stále museli dávat pozor na okraj silnice, která dříve byla prašná a Švanda na ní měl shrabané hromádky bláta a ~~jinou~~ nejednou se stalo, že někdo šlápl rovnou do hluboké hromádky. Ve svátečních šatech to nebylo příjemné. Na nohřby jsme se po stupně učili řadu jiných písni, zvlášt, když jsme tu měli pak i něký něvecký sbor. Jezdívali jsme i po celém sboru a zpívali při nohřbech jinde. Ale to už varhany a zněv převzala ses. Žofie Švandová, velmi skromná a při tom vynikajících kvalit hudebních. Rok po příchodu do Prosetína, 17. srpna 1933 jsem se oženil se s ní. Th. B. Miloslavou Novotnou, dcerou manželů Novotných ve Vselí, kde její otec byl řídícím učitelem a varhaníkem a maminka dcerou veselkého faráře ~~z~~ Švandy. Manželka byla jedna z prvních žen, které vystudovaly celou theologii na naší pražské fakultě. Navíc měla ještě jeden rok studií V Paříži na tamní ~~země~~ evangeliické fakultě theologické. V Paříži jsme se vlastně sblížili, ~~že~~ i když jsme se už před tím znali dva roky jako kolegové z Prahy. Byl to Boží dar pro mě, později pro děti a pro sbor, že jsem dostal tuto ženu za manželku. I když jí a jejím kolegyním tehdej-

11.str. Prosetín.

konservativní členové Synodu odopřeli ordinaci a nedovolili kázat, dovedla uplatnit své vzdělání a schopnosti ve sborové práci po všech stránkách. Pomáhala vyučovat náboženství ve sboru ~~veřím~~ veliké diaspoře. Vedla Nedělní školu. Ještě po desítkách let mnozí bývalí její žáci rádi vzpomínají a pamatuji si, jak krásně a napínavě dovedla vyprávět. Měla dobrou kázeň bez trestání. I našim dvěma dětem doma vypravovala při vaření, nebo spravování prádla biblické historky, nebo i pohádky a děti si hned na to hrály. Jednou měly v kuchyni boty rozloženy do velkého kruhu - to jim byly asi 2-3 roky, jedna byla uprostřed kruhu, druhá v koutě kuchyně věstičky zaťaté a hnala se do kruhu a ta v kruhu volala: "Ale pánbuchu, já jsem ti ty jabka nebral!" Tak to bylo denně. Myslím, že byla velká škoda pro sbor, že nesměla být ordinována za kazatelku. Její kázeň by jistě byla velice prostá a uvázla by v paměti dosudlým, tak jako dětem. - Měla vynikající paměť, říkal jsem jí, že má paměť jako Palacký. Co jednou přečetla, nebo slyšela ~~že~~ si pamatovala. Stejně tak i v hudbě, tam snolehlivě uplatnila svůj absolutní sluch a výborný hlas. Přesto však jsme jistí, že ve sboru udělala dobrou práci. Žena faráře musí mít trnělivost a vyslechnout mnohé bolesti a těžkosti lidí a hlavně: musí umět mlčet. Tak i když jsem býval často třeba celý den na školách, lidé mohli přijít do fary, kde byly dveře otevřené a uši trnělivě připravené, a srdce citlivé, ochotné potěšit a pomoci.

Chyběla nám u fary zahrada. Tak nám nabídli kus "hlavatiska". To byly koúsky pole pod dědinou, kam lidé seli řepu hlavatici a pak ji přesazovali do polí jako řepu ke krmění dobytka. Na tom našem hlavatisku jsme mívali zelí, kapustu apod. Jenže se občas stalo, když někdo zabíl husu a neměl zelí, že pak chybělo i nám. Tak jednou mamka přišla k jedné paní mameře, viděla hromadu zelí a zentala se, jestli by mohla dostat hlávku, že na hlavatisku ji zmizela. Hlávku dostala s bohatou poznámkou", no, mám to dát krávě." A byly vitamíny. K faře patřila stodůlka hned naproti přes cestu. Chtěl jsem, aby ji zbořili, že bude kus zahrádky. Nedovoli to. Stojí tam dosud.

Když se přistěhovala manželka, chtěli jsme byt se světnicemi pokud možno všecko na slunci. Přemístili jsme kuchyni na druhou stranu a aby tam šlo slunce, dali jsme si vlastním nákladem prorazit okno nové a zazdít severní. Postupně nám to sbor zaplatil. Bylo

12. str. Prosetín.

to už v době velké hospodářské krize, která silně doléhala i na naše dědiny a zemědělce. Salár se vybíral s obtížemi, mnozí zůstávali dlužní. Někteří proto, že neměli, jiní proto, že nechtěli. Přesto však sbor stále žil a konal všecky své povinnosti. Právě v této situaci se ukazovalo, jak silná je tradice a co znamená vědomí, že jsme toleranční sbor. Udržet a přežít za každých ^kolností, než zase přijdou lepší časy.

Měli jsme s manželkou tajný dlouhodobý plán: fara ~~je~~ je na bydlení nevyhovující, je uprostřed dědiny, nebude nikdy mít zahradu atd. Jednou ji prodat, koupit za kostelem kus pole a tam postavit novou faru se vším, co má mít, včetně zahrady. No, přišla válka a byl konec snům.

V naší faře nebývalo smutno. O to měla nevědomky hlavní zásluhu manželka, která byla plná humoru, aniž si to uvědomovala. Humor a vtip byly součástí její bytosti, i když vyprávěla dětem v Neděškole. Ba, i když se doma modlivala. Modlila se velice upřímně, celou duší a přesto v tom byly jiskřičky humoru. Říkal jsem jí, že sv. Petr v nebi svolává anděly, aby si poslechli něco mr veselého. Jednou u nás byl na dni mládeže sekretář br. Světlík a řekl, že to je nejveselejší fara, kterou poznal.

Také jsme v Prosetíně zažili tolik legračních příhod, dokonce i ve smutných dobách války, jako už nikdy potom. Snad aspoň některé. Bylo to na podzim, sklizela se s polí řena, silnice ještě nebyla asfaltovaná. Po deštích plno bláta, od vozů koleje, já měl auto Praga-Baby teprve asi 5 měsíců. V noci tlučení na dveře, vstanu jdu se ptát, co se děje. Žemám hned jet s pantátou Štěpánkovým k doktorovi, že má velké bolesti v břiše. Dr. Habanec ho prohlédl, že má podrážděné slené střevo, ať jede domů a kdyby to bolelo dál, ať mu to ohláší. Vracíme se v noci domů a dole u Štěbových na kluzké silnici jsem dostal smyk a v mžiku byl předními koly v příkopě. Příkop na štěsfí byl nevybraný. Řekl jsem, že to nic není, že vyjedu a zavezu ho domů. Ale on vyběhl z auta jinam jako rybička, že mu nic není a že domů už dojde. Tak jsem přiležitostně řekl dr. Habancovi, až bude mít zase podráždění sleného střeva, ať mně pacienta pošle, že ho vylečím.

Mnoho smíchu a legrace bylo s dětmi při cvičení zpěvu atd. Jednou jsme si po zpěvu hráli "Když jsem jel do Ameriky, vzal jsem si.." Bylo to v době zabíjaček, děti měly hodně krup a tuku, tak Čenda krásně vyjmenoval všecko předchozí, co si vezme do Ameriky a pak přidal svůj, že si vezme kulomet a v tu chvíli mu jeho kulomet

13.str. ✎ Prosetín.

vzadu tak bezvadně zarechotil, že všecky děti se ocitly na zemi a smály se až do konce večera. A ještě zbylo na kolik dalších schůzek. – Několikrát vyvedly děti mě, nebo zase já je aprílem. Poslední apríl, to už bylo za války, jsem ke konci hraní po zpěvu poslal děti, že pod dědinou jsou německé tanky. Tak všecky běžely dolů se podívat. Jednou mně děvčata s velikým smíchem přinesly krásný dort k narozeninám. Jen nám bylo divné, proč tolik smíchu. Nakonec prozradily, že když jej nesly uličkou mezi sokolovnou a farou, klonýtly, dort vyletěl, ale chytily jej v letu, daly mu zase formu a šly k nám. Hodování bylo soudlečné a bylo hodně veselo. – Za mankou přišly jednou sousedky pomoci jí drát veří z kachen. Velice kašení dostala mamka z Brťoví od pí řídící, to už bylo za války, byl nedostatek masa. Zatímco dráty veří, já byl s dětmi v Lačnově pálit oheň a brambory. Bylo nám při tom dobře, jako by ani válka nebyla, zapomněli jsme na ni na chvíli. Když jsme se vrátili do dědiny a já domů, všecky dračky se mně smály. Děti mně u ohně začernily obličeje a tajně vzadu přidělaly ocásek. Takové chvíle z nás dělaly jednu rodinu. Už dávno jsem nebyl "důstojný pán", zato všecko, co bylo potřebí udělat, dělalo velmi ochotně mnoho rukou.

Tož se ví, že ne všichni. Koupili jsme si po prázdninách 1934 auto, Praha - Baby. Tenkrát jedno z nejmenších. Půjčily nám a složily se na nás příbuzní manželky. Jezdil jsem na kole do škol a na bohoslužby v zimě v létě a daleko. Tehdy k Prosetínu patřil i Doubravník a na druhé straně Lysice, Drnovice, Kunštát atd. Všude školy a náboženství. Cestou do konce jsem tlačil kolo něšky, zapotil se a pak dolů na kole, vítr a studený vzduch jako studený obklad. Často jsem z toho ležel a potil se. Nejhůř jsem to odnášel za Války, kdy jsem nesměl jezdit autem. Někde to šlo autobusem, ale málo. – Tak jsme měli auto, naše vlastní, spláceli je příbuzným, něco nám odpustili. Bylo to první auto v dědině. Jezdilo se ještě vlevo. Až Němci za okupace zavedli rázem přes noc jízdu vpravo. Tenkrát byla ještě obecní kovárna v prostředí dědiny, tam, kde je teď pomník. U kovárny byla často nějaká nesvolaná beseda pantátů a někdy jsem se s nimi zastavil také, když mně vyšel čas. Jednou mně pantáta Hrdců řekl, že Pán Ježíš neměl auto. Já jsem mu odpověděl, že neměl ani bicykl. Jinak všeckak nikdo nic neříkal. Konečně nikdo nevěděl, jestli v noci nebude honem zvohit, abych zažel k lékaři.

14. str. - Prosetín.

Málem jsme o auto přišli na konci války, když do Prosetína přišli Rusové. Někdo z domu nechal otevřené vrata garáže, ruský voják přišel k bráně zvenčí, já tam přišel zevnitř a on říkal "to germánská mašina". Nevím už jistě, ale mám dojem, že mě chytil vztek, vždyť na autě byla česká značka, ale to třeba on nedovedl pořečít. Křikl jsem na něj, že to je naše mašina, ne germánská. Na štěstí se spokojil a nevytáhl revolver.

Auto nám prokázalo na koči války ještě jednu dobrou službu před stěhováním. Velitelství partizánů bylo někde až u Fryšavy na Novoměstsku a my potřebovali od nich partyzánské Osvědčení, které nám později bylo velmi užitečné. Ale jak se tam dostat, aniž by nám Rusi auto sebrali. Udělal jsem to tak, že jsem na předním reflektor dal červený kříž, vedle sebe nosadil hasiče v nové, velmi slušivé, zlatě lemované modré uniformě. Vypadal jako generál a jeli jsme. Šlo nad očekávání dobře. Dokonce nám vojáci cestou salutovali. Zastavili jsme se v Německém, tehdy, dnes už Sněžné na Mor., na faře. Právě tam u far. Pospíšila zasedal jen nějaký obecní výbor, uvítali nás, já se ptal na velitelství partizánů a oni, že se radí, jak přejmenovat Německé. Řekl jsem svíšku žertu, že tam mají stále sníh, tak by mohli říkat Sněžné, kdyby už nebylo jedno Sněžné v Orlických Horách. My jsme hned jeli dál, vyřídit svou věc. Velitelství tam už sířadovalo, už měli natištěné Osvědčení, dali nám je i s podpisy a razítky, protože tam byli někteří partyzáni, kteří nás osobně znali z Prosetína. Po letech, když vláda vydala § 255, nám někteří přátelé z Prosetína/ Nejspíš asi Hejtmánkovi/ obstarali Tzv. příspěvek po 80.-Kčs na partyzánské Osvědčení.

Jednou v létě, bylo krásné nedělní odpoledne jsme se s manželkou vydali na procházku směrem k Lačnovu. Docházíme k Tatíčkovu domu a hned jsme se zarazili, protože jsme slyšeli nějaký rozhovor. Vykoukli jsme opatrnl za roh a vidíme, že na kopečku u Maršálkova gruntu za živým plotem je schovaný Tonda Učňů, pasák u Maršálků. Házel kameny dolů a trefoval se do Vincíkovy stodoly. Bydlel tam br. Štěba, podědině známý jen jako Vincínek a manželkou Vincíkou. Když kámen bouchl do vrata, Vincínek opatrnl pootevřel vrata, aby náhodou nedostal kamenem, na slunci se blýskla na okamžik jeho pleš, křikl hodně nahlas "sviníček sviňo" a zas honem zavřel vrata. Nato Tonda hodil další kámen a čekal, až se zase pootevřou vrata, blýskne pleš a ozve výkří Sviňo! Tak si hráli dál a my se dívali a nešli už do Lačnova.

15. str.- Prosetín.

Čeněk Štěrba - známý po dědině jako Vincínek, byla postava hodná dobrého spisovatele. Mnohokrát přinomínal nějakou svou "ouhonku", kterou utrněl v 1. svět. válce na koni. Co to bylo, neříkal. Toužili mít sm Vinuškou "dítko". Nedařilo se jim to, asi nějaká nevhodná skupina krevní. Tenkrát to ještě nebylo známé. Tak si vzali malé děvče. Věstla z ní holka, větší, než Vincínek sám a byla tak asi hdně smělá, protože Vincínek si nejednou na ni stěžoval. Tak jednou v kovárně vyprávěl, jak ho "neštápené dítko" plácko do tváře a říkal "dosud cítím, jak mi líce nálí." On se vždycky snažil mluvit srovnou češtinou. To a mnohé jiné nám každou sobotu vyprávěla Žofa Švandová, varhanice, která k nám přicházela pro nísničky na neděli a uměla bezvadně doslova napodobit lidí. - Jindy zase byl noplach na dědině v noci. Naoproti Vincíkovým přes cestu bydleli Štěpánkovi. Štěpánek v noci si postavil lamci na židli a zadělával na chleba. Jak mísil těsto a mával a natahoval při tom ruce, stín jeho rukou vrhala lampa až Vincíkovým na stěnu. Ten se probudil a zděšeně kouká, jak se po zdi natahuje hrozné černé pracky, celý vyděšený v nočním prádle vyběhl na dědinu a volal o pomoc. Chodíval do kostela na bohoslužby. Sedával v předních lavicích a stále se kapesníkem ve tváři utíral.

Měl pole na "chocholíku". Když tam oral, Vinuška mu vedla krávy. Vincínek měl mohutný hlas a při orání často volal "Strako hať, mámo na pravo!" Volal to tak nazýval, že Žatíček, který měl pole na druhé straně chocholíku jednou přiběhl s bičem na Vincínsku, že svým křikem mu kazí orání a že mu krávy jdou také podle křiku Vincínskova. Tam na chocholíku jednou Vincínek zasel všechni až 6. prosince. Všichni sedlaci si ho celou zimu s tím dobírali, protože hned 7. prosince zamrzlo a mrzlo až do jara. Ale zjara se smál zase Vincínek. Měl nejlepší pěstici v dědině. Přišel jednou k nám nabídnu kus prasete. Rádi bychom koupili, ale bohužel, neměli jsme penize. Mohli bychom ještě mnoho vypravovat o Vincínskovi. Snad každý týden něco bylo.

Soboty ve fařebývaly vždycky plné práce na neděli. Co násáce dalo uklizení. Mamka pekla zvláštní koláče s tvarohem, velice chutné. Naše děti je měly moc rády. Ale také Žofa v sobotu si na nich pochutnávala při čaji. Chovala na klíně děť. Ty se už na ni těšily a říkaly jí všelijaká mazlivá jména. Mouku jsme měli vždycky, buď ze mlýna na Valše, nebo ze Štěpánova. Oba mlý-

16. str. Prosetín.

náří byli evangelíci. Byli k nám velmi hodní a zvlášť za války pro nás hodně riskovali a starali se. My jsme pak mohli mnohé přidělové lístky posílat příbuzným do měst. Stejně se tam starali mlynáři i ostatní lidé a mleli "na černo" po celou válku s velkým risikem a také odvahou. Při zpáteční cestě ze škol v Louce nebo v Tasovicích jsem se rád stavovával "Na valše", jak se říkalo mlýnu pod Prosetínem u potoka. Mlynář Svoboda nebyl rozený evangelík, přestoupil při ženění. Byl to "nám otec" ze mlýna, jak bývali za starých časů. Chodíval často do kostela, stal se z něj dobrý evangelík, ale měl oči otevřené pro mnohé pokrytectví a přetvářku. Svěřoval se, protože věděl, že to zůstane u nás. Jeho mladší dcera Drahuška - starší Jaruška zůstala sama na valše - trpěla astmatem jako naše Erička. Když jsme se pak odstěhovali a v Trutnově měla pokoj, stále jsem říkal br. Svobodovi, aby i Drahuška se odstěhovala jinam, že se to musí zkoušit. Ale on jen smutně říkal, že Drahuška nechce z Prosetína. Postavil jí dole v dědině domek a tam po čase Drahuška zemřela: plíce a srdce nevydržely nemoc.

S v o b o d a mlynář a pilař byl z těch pánu otců na mlýně, jak je známe z naší literatury, který žádnou legraci nezkazil. Uvedu jen malé ukázky. Jednou v horkém létě, krásný slunečný den, lidé na lukách okolo valchy sušili seno. Hoši ze mlýna chtěli mít legraci. Vzali velký plech a bouchli na něj, zadunělo to, jako vzdálená bouřka. Lidé zavětrili, dívali se po obloze, nikde ani mráčku, tak sušili dál. Mlynáři za chvíli na plech zabouchali několikrát. To už lidé zneklidněli a začali shrabovat do řádků. Za chvíli mlynáři zareagovali na plech hodně a to už lidé počaleni kopili a dělali kupky, přestože svítilo slunce.

Za války byl nedostatek salémů. Někdo jel po silnici okolo valchy a ztratil svazek sáčků, do kterých se salám dával. Hoši z valchy načpalí několik svazků pilinami, přivázali na nit a položili a na silnici. První jel cyklista, uviděl salám dupl na brzdu, honem otočil zoštět pro salám. Ale ten zatím zmizel. Pak to konakovali znova a nechali salám bez niti na silnici. Zase nějaký cyklista jel, prudce zabrzdil, rozhlédl se, sebral salám a ujížděl pryč. Skoro nukařdě, když jsem se na valše zastavil, měl nám otec něco nového, veselého. Při kávě a koláči, kterým nás jeho hodná paní ochotně pohostila, jsme probrali mnoho veselých i vážných mluvek otázek. Nejedna z nich pak dala počít k nějaké změně a úpravě ve sboru.

17.str.- Prosetín.

Řečák větiny - zvláštnosti.

Dnes už se s tím nesetkáme. Televise, radio, noviny a školy uniformují oblečení, učesy, zábavy, řeč a celý život na našich vesnicích. Je to velká škoda. Mizí svéráz zvlášť na horách. Mladí už zapomínají znítat. Do kostela jich přijde málo, aby tam zpívali a všude jinde mají transistory atd. Za našeho pobytu už také mnoho zmizelo. Ale aspoň něco jsme zachytili.

Dobráli jsme si mladé lidi, že se tu ani neberou kolem krku, protože se "brali vedle krka". Bednářovi bydleli ne vedle Maršálkových, ale "okolo Maršálkových". Když jelo po silnici auto, tak říkali manželce, aby vyhnula "do světla", t.j. do příkopu. Brambory byly "zemský jabka", V řeči už také byl náhled do hanáckého dialekta.

Nad dědinou měl pan Vašíř kdysi vápenku. Vápenec byl patrně kolem dokola a voda na pramí byla hodně tvrdá, takže jsme museli dávat prášky na změkčování. Na jaře tam kvetly "sasanky" s obrovskými květy - snad koniklec, tentýž kvetl a vidí jsem je ji na Sněžce. Na polích kvetl hořec, vysoký, tolitový. A ještě mnoho jiných druhů hořce. Také třezalka - tečkovaná, a jiné.

Manželka věstovala za okny mnoho květin, mezi jinými také kosmatec - mezibrianemum, který otevíral květy za parného slunce. Někdy se stalo, i za parného slunce, že se květy zavřely a to bylo znamení, že přijde bouřka. Tenkrát meteorologie se jen dohadovala, jaké bude počasí, ale tato květina se nemýnila a dobré lidem radila, jaké bude počasí o žních a senoseči. Manželka měla velmi ráda květiny a znala kdejakou trávu. Tak se k ní mnoho lidí radilo. Denně za manželkou do fary přicházela dívka proti "tetička" Bednářová, snad aby mamce nebylo smutno, aby se nebála. Ale manželka byla z těch, které nevěděly, co je strach, leda o děti, když stonaly. Ani v noci, ani v lese se nikdy nebála. Byla v tom odvážnější, než já.

Jednou jsme nadělali ^{li}radu lahvičekovky a dali jsme ji do komíny dozrát. V noci - já jsem byl pryč, asi v Praze na konferenci - namku probudilo bouchání, jako když někdo u nás střílí. Vstala a šla po zvuku až na druhou stranu do šnížky a vidí, jak bezovky houčají, až na stropě byly stony od zátek.

Kominík a Švejk. Někdo nám půjčil Švejka. Byl moc cítit lysolem. Museli jsme knihu dát na půdu na průvan, vyvětrat. Přišel kominík, šel na půdu, my na něj zapomněli. Až pozdě jsme

18. str.- Prosetín.

jsme ho začali hledat a říli na půdu. On tam seděl na trámě až četl Švejka. Chtěl, abychom mu jej vůjčili. Nemohli jsme, nebyl náš. Bylo mu to líto.

Dary. Sbor se o nás staral před válkou, v době hospodářské krize, ale zvláště za války, v nouzi. V době zabíjaček nám přinášeli nejen prosetínští, ale i z okolí. Bylo moc málo těch, kteří si na nás nevzpomněli. I vejce a jiné dary přinášeli.

Jednou nám přinesl pantáta odnárodi zabíjačku, když se už setmělo a říkal, abychom se o tom nezmíňovali panímámě. Zatímco jsme ukládali jeho přínos, slyšíme zvonek, jdu otevřít a přišla panímáma, jeho manželka, také zabíjačku a také, ať se o tom před jejím manželem nezmíňujeme. Slovo jsme drželi, tak se nikdy nedověděli o svém dobrém činu, navzájem.

Vzpomínáme si, že od Štěrbů z gruntu z Tašovic jsme jednou dostali náramně velikou, vykřmenou husu. Bohužel, za nějaký čas postihlo jejich rodinu velké neštěstí. Pantáta měl moc rád koně. Jeden jeho kůň jej náhodou kopl do břicha tak neštastně, že z toho zemřel.

I ty dary měly svůj účel. Chtěly naznačit, že patříme k sobě, že nás přijali do sborové rodiny. Pochoptili jsme to, když k nám jednou přišla služka od Prudkých/řískalo se tam u Frantů, protože Prudkých bylo v dědině vic/, něco přinesla a že hospodáři se ptají, jestli se na ně zlobíme, že k nim nejdeme, i když nám dávají dary. Obaj jsme rádi chodili k lidem do rodin, zajímalci jsme se o osobní, rodinný život i o hospodaření. Vždyť jsme byli oba z vesnice. Jenže velká diaspora vyžadovala hodně času a nebylo možné všecko stihnout.

V Tasovicích byl učitel Prudký, evangelík, vždycky na mě čekával, až přijedu, na kus řeči. Manželku měl Rusku, snad z vojny. Byl velký myslivec. Les a příroda, to byla jeho láska. Dovedl podle zvěře a stromů odhadnout, jaká bude zima. Také nejednou na nás pamatoval s nějakou zvěřinou. Jednou jsem jel z Tasovic ze školy na kole-asi to bylo za války-. Silnice tam byla někně uvalcovaná, tak jsem to růstil na ně. V tom mně do kola vletěla slenice, já se vymázl a jel kus po zemi, než jsem se zastavil. Nic se mně nestalo, jen umazané šaty a slenice kus dál nadávala, také se jí nic nestalo. Jezdění na kole za války mně dělalo moc zle na průdušky. Nikdy jsem se potíž už nezbavil. Nejdou jsem zápasil s náběhem zápalu ulic a vypocoval jej .

str.19.-Prosetín.

Českobratrské Horácko. Naším seniorem byl far. Emil Pokorný v Sázavě. Byl dříve farářem v Šonově, mém rodišti, kde mě konfirmoval. No, a 17. srpna 1933 mě oddal s M. Novotnou na Sázavě. Při jedné pastorálce dal podnět, aby se vydával 4x za rok časoris pro náš seniorát. Sbory mají k sobě blízko, je mnoho vzájemně příbuzných. Byl to šťastný podnět. Časoris prakticky přišel do všech našich rodin. Byl laciný, na začátku několik uvodních článků s aktuálními náměty. Byly psány prostě, lehko srozumitelné. V druhé polovině byla označena narození v každém sboru, úmrtí, sňatky, konfirmandi a pod. To rádi četli lidé, kteří měli příbuzné v různých sborech Horácka. Akad. malíř Karel nám pro titulní stranu udělal někný obrázek Disméka. Časoris sloužil sborům ještě nějaký čas ve válce. Jsem jist, že i v našem sboru vykonal dobrou službu. Vycházel od r. 1953.

Léta k ríse hospodářské se vlastně táhla od mého nastoupení ve sboru až do války. Jistě že sbor žije mocí víry a nadšením v Duchu sv., ale současně hmotně zde na zemi a starostmi všeck lidí.

Sbírkyně při bohoslužbách bývaly slabé, i když na př. v r. 1936 byl roční průměr návštěvy bohoslužeb 173. Mnoho sbírek během roku bylo posíláno pryč, takže pro sbor zůstalo málo. Lidé byli zvyklí dávat "šestáky". Stavováli se před bohoslužbami často v obchodě, aby si proměnili na drobné. Vzpomínám si, že jsem jednou v neděli před odjezdem na dovolenou při ohláškách v kostele řekl zřetelně, že by si neměli proměňovat před bohoslužbami na "šestáky", ale měli dávat více. že nemůžeme znítat písen "Vezmi Pane...", protože bychom lhali, kdybychom znívali; "vezmi jméní mé...". Byla z toho mrzutost. Ale my jsme hned potom jeli na dovolenou, no dovolené začaly už žně a tak měli všechni jiné starosti. Sbírky však už byly lenší. Lidé na venkově potřebují slyšet konkrétní informace.

Svým způsobem byla staršovstva obdivuhodná, když měli vybírat salář od mnohých, kteří by rádi dali, ale neměli. Nebo zase nechtěli. Nebylo snadné být presbyterem s těmito povinnostmi, jako nebylo smadné být farářem a žadat to všecko, když shora nalehali a urgovali.

Tlak farářský nebyl velký. Také nepamatujeme, že by někdo ve sboru vyčítal, nebo záviděl. Sbor mně děval 750.- měsíčně. Donlácela Syn. rada, pak školy, stola, dary anod.

str. 20.- Prosetín.

Hřbitov. Neměl žádný plán, ani úmravu. Všecko záleželo na hrobařích, že si namatovali, kde které hroby se už mohou překopávat. Asi r. 1937. jsme začali ve staršovstvu jednat o celkové úmravě, plánu, řadách a cestičkách. To byla složitá věc. Bylo velmi choulostivé dotknout se citů a tradic rodin, které po generace měly svá místa. Plán nové úpravy nám udělal p. Ing. Vlk z Vanovic. Byl přijat a br. Jos. Just, bydlící hned u hřbitova, se ujal hlavní práce célé přestavby hrobů podle plánu. Současně byl přijat a schválen nový hřbitovní řád. Hroby se postupně dávaly do řad, tvořily se cestičky atd. Vím, že jednou mně br. Just vypravoval, že za ním přišel jeden dědoušek, celý smutný, že se mu ztratila nebožka. Br. Just ho dovezl na místo a řekl mu, že jeho nebožka je zde. Měl dar umění jednat s lidmi a tak se tato choulostivá otázka rozřešila v klidu a my všichni jsme si oddychli.

Křty při bohoslužbách od r. 1939. Tak jsme rozhodli ve staršovstvu. Nevzpomínám si, jestli jsme už před tím konali občas při bohoslužbách křty. Také si nejsem jist, jestli jsem někdy podle okolností nekonal křest v rodině, protože když se ke křtu sešla větší přízeň rodiny, byla to žádaná příležitost ke službě všem.

Rodiny a dědiny.

Bude dobré se zmínit o některých rodinách zvláště. Tím nechcem říci, že ty ostatní byly bezvýznamné. Sníš to, že i po skoro 50 letech nám některé utkvěly v mysli.

V Bolešíně, který byl téměř celý evangelický, byla řada rodin, kde žili lidé mimořádně schonní a nadání. Štěnánekovi tam byli dvoje. František Štěnánek byl ve staršovstvu. S br. Coufalem z Brťoví byli jediní, o kterých jsem slyšel, že přežili tetanus bez následků. Snad nepatrne stopy na očích.

U Štěnáneků na zahradě na stráni se vařívala švestková polévka snad pro celý Bolešín. To byl svátek pro děti v dědině.

V Bolešíně jsme mívali biblické hodiny a bohoslužby. Tenkrát ještě nebyla auta a do Prosetína na bohoslužbu se šlo prudkou strání dolů a nahoru. Já, když jsem tam šel pěšky, byl jsem vždycky spocený a u Štěnáneků jsem se suškil. Jednou jsem šel večer z biblické domů přes stráň a byla taková tma, že jsem neviděl lesní cestu ani na krok. Tápal jsem, abych nespadl ze stráňe dolů a díval se nahoru, abych viděl trošku oblohy.

Bolešín, nejvíce velká obec, ale čilí lidé. Za našeho pobytu v Prosetíně si postavili novou školu a hřbitov. Měli svůj vědecký sbor, který vedl br. Prudký. Bohoslužby a biblické hodiny jsme mívali ve staré škole, vždycky za pěkné účasti. Měli i svou Nedělní školu, protože v obci bylo dost dětí. Matuškovi, chalupník, měli čtyři děti. Bydleli v malém domku uprostřed dědiny. Otec tkal na stroji koberce-běhouny, pevné a pěkné. My jsme od něj také měli a je dosud. Všecky jejich děti byly chytré, okaté. Jednou za mnou přišel "dolní" Dvořák, celý rozzářený, že konečně po 11 letech se jim narodila dcera. Moc jsem jim to přál, ale nevím jestli jsem v životě viděl tak šťastného otce. Děti rády a dobře zpívaly. Když bylo v létě pěkně, mívali jsme náboženství venku v přírodě a pak si hráli. Myslím, že venku se děti snažily více, než ve škole. Brtovi, kousek od Prosetína, také tam byla škola a náboženství. Děti chodily do Ned. školy do Prosetína. Biblické jsme tam občas také mívali. Bydlelo tam několik Hlaváčků, které jsme museli odlišovat podle jmen nebo čísel, také Prudký, bratr bolešínského, oba velmi nadaní.

Tasovice byla nejvzdálenější dědina, kde bývalo pravidelné vyučování náboženství. Pokud jsme, manželka a já, tam chodívali pěšky, šli jsme lesem přes oboru, kde bylo stádo muflonů. Za války je vybili. Když jsme se večer vraceli domů lesem, často jsme viděli ve tmě zářící oči g, nebo tichý klus. Nebáli jsme se. Před válkou se tam ani v okle nikdy nic nestalo. Za války a v době okupace to bylo horší. Němci nad Hodonínem postavili sběrný cikánský lágr. Stavěli silnici č. 18, ale hlavně, když jich měli dost, je posílali do koncentráků k likvidaci. Když to šlo, utrousili jsme nenápadně cestou kus chleba nebo něco k jídlu. I zde bylo kolik rodin, kde nás rádi viděli a kde jsme se rádi stavili.

Louka byla kousek od Prosetína. Bývaly tam občas jen dva biblické, jinak chodívali do Prosetína. Náboženství se tam učilo, protože měli školu a dost dětí.

Nedvědice. Pěkná kazatelská stanice. Bohoslužby každou 1. neděli v měsíci, náboženství každý týden v pondělí. Předsedou byl br. Frcházka, tov. úředník v.v. Měli 10 dětí, dcer. Všichni velice hodní, milí. Bez Prosházků jsem si práci v Nedvědici nedovedl představit. Vždycky jsem se nich musel stavit před i po. Bylo kafe a buchta a milé staré české posezení.

Procházkovi byla dobrá, písmácká, evangelická rodina, jakých už bylo málo. V prvním roce a pak za války, kdy jsem nemohl jezdit autem, mě rádi v zimě nechali u nich přespát, abych nemusel druhý den zase jet. Býval jsem někdy velmi unaven. Jednou, asi to bylo k jaru, řeka byla rozvodněná, zaplavila silnici u Nedvědice. Tak jsem se s kolem plahočil po stráni nad řekou, abych se dostal do Nedvědice. Vzpomínám si dobře, že na stáni bylo kluzko a já mohl snadno skločnout i s kolem do rozvodněné řeky. No, dopadlo to dobře a v Nedvědici se divili, jak jsem se tam ocitl. Odpočinul jsem si, ale doma mamka často mě v posteli potom ošetřovala a vypocovala. Častá má zastávka bývala na Kasánech u Marešů. To byla druhá rodina na Nedvědicku, kde jsem se cítil jako doma. Bydlí hněd u řeky silnice a to se nám hodilo. Od Marešových byla odbočka nahoru na Lískovac, kde jsem také učíval několik dětí. Šla tam jen cesta a u první chalupy nalevo od cesty byla stará chalupa a v létě tam na zápraží sedávala stará bábinka s fajfkou. Kouření jí zřejmě velmi chutnalo. Vždycky jsme si trochu novídali.

Po tolika letech- píšeme to r.1983- nám už mnohé vymizelo z paměti, nebo je to velmi nejasné, tak raději to vynecháme, i když v okolních dědinách žili mnozí velmi věrní a stateční evangelíci, u kterých víra nebyla jen tradicí. Dovedli své děti i ve vzdálené diaspoře sami vychovávat evangelicky.

Před válkou a za války.

Ještě než začala válka- jakoby cítili, že nastává doba, která bude zlá- zemřeli někteří lidé, starí, kteří by se vnitřně s se změnami nevyrovnali. Především chvíli jmenovat oba manželé Fridrichovi- Mašíčkovi v Prosetíně, bydlící uprostřed dědiny. Odešli v březnu a v dubnu 1937 rychle za sebou. Také jiní starí lidé ve sboru se loučili s tímto životem. Všichni jsme cítili, že nastávají velmi zlé časy. Nikdo však netušil, že budou tak zlé. Konaly se bohoslužby a celý provoz církevního života na povrchu šel normálně. Prosetín měl velké štěstí, že jeho starostou v té době byl mladý Fr. Prudký, který měl zmanželku dceru Peliška, až do války agrárního poslance. S Peliškem jsme výcházeli dobře. Nikdy nedošlo ke stážce, které se mnozí obávali. Jednou za čas jsem ho navštívil. On podle možnosti přišel na bohoslužby. Respektovali jsme se navzájem. Jeho zet, starosta Prudký, chodíval také na bohoslužby.

Sedávali se skupinou svých přátel vedle varhan.

Měli jsme v dědině kolik dobrých přátel. Mezi nejbližší patřily obě rodiny Fučíkovy. O horních, kurátorových, jsem už psal. Dolní, Gustav, měl manželku z Lesonovic a ta k nám přicházívala na návštěvu, někdy sama, později s některými dětmi, jak se jim postupně narodily 4 dcery. Je to zbožná, věřící rodina, velmi pracovitá a všichni také velmi nadaní, rodiče i děti. A spolehliví ve všem. To byli obojí Fučíkovi, rodiče i děti. Každé setkání s nimi, nebo jejich návštěvy u nás, byly vždycky potěšující a povzbuzující. Možná, že v Prosetíně byli i mnozí jiní jim podobní, ale neprojevili se. Na př. Jurenovi, zvl. paní.

Zdravý a rázovitý humor nepominul ani za zlých časů. To bylo velmi cenné. Po schodech do obchodu Jančíkova- schody byly dost uzké- šla panímama vodsedková, značně široká. Potkala se se Svobodou, byl hubený. Těžko se vyhnuli a tu Svoboda jí povídá: taky nemusíš být tak tlustá. Nato ona pohotově: nebyť maškrtný, budeš taky. - Takové koření humoru se stále objevovalo.

Kurátor Fučík ze zdravotních důvodů se vzdal. Kurátorem zvolen Jar. Just, řídící učitel. Jeho manželka Zdeňka byla dcera Karla Vašíře, vádeníka. Měla tři kluky. Kurátorův bratr, Josef Just, bydlel hned pod hřbitovem. Měli velikou zahradu. Na ní a na zahradě Gustava Fučíka nad hřbitovem jsme střídavě mívali slavnosti zakončení Nedělní školy. Pokladníkem sboru byl br. Čeněk Štěrba na dolním konci dědiny. Jos. Just byl hospodářem. Všichni tři byli pohotoví, obětaví, ochotní, měli rádi církev. Tak jsme šli do válečných dob se staršovstvem pevně stmeleným a to bylo velmi cenné. Bylo velmi potřeba vzájemné důvěry a dobré spolupráce. Jos. Just byl vysoké postavy, štíhlý a míval vždycky originální nápady a postřehy. Jednou v létě, byla horká neděle, k nám navečer přišel velmi unavený br. Jos. Just a vyprávěl, že byli na kolách a jezdili na Malé Hané shánět obecní býky. To se těžko shání, říká, nevíte, jestli se našim kravám bude líbit. Máme velký kulatý stůl, seděl u stolu, nohy natažené pod stolem, já seděl namírně proti němu a šmátrám pod stolem nohama, co to tam je, až jsem přišel na to, že Justovy nohy trčí až na druhou stranu.